

Ostokuittien KH-lomake E 36 täyttämistä koskevia ohjeita.

Kansanhuoltolautakuntaan saapuneita ostokuitteja tarkastettaessa on niiden täyttämässä havaittu paljon puutteellisuuksia ja virheitä. Näihin on tämän vuoksi kiinnitettävä huomiota välttämättömän korjauksen aikaansaamiseksi.

Jotta ostokuitteihin voitaisiin tehdä asetusten edellyttämät merkinnät, on teuraseläimet ja lihana lähetettäessä, ruhot selvästi ja pysyvästi merkittävä. Korvamerkin numero on ostokuittiin oikein merkittävä kulloinkin kysymyksessä olevan eläimen kohdalle sitä varten varattuun sarakkeeseen.

Teuraseläinten merkitsemisessä kehoitetaan käyttämään korvamerkkejä. Nämä ovat nopeasti kiinnitettävissä ja pysyvät melko varmasti.

Korvamerkki on syytä kiinnittää eläimen korvaan silloinkin, kun se tulee ostopaikkakunnalla teurastettavaksi ja edelleen lihana muuanne lähetettäväksi.

Lihana lähetettäessä ruhot merkitään oikeanpuoleiseen etu- ja takapotkaan lujasti kiinnitettävällä osoitelipulla. Osoitelippuihin merkitään sen korvamerkin numero, joka eläintä ostettaessa on ostokuittiin merkitty, sekä paino, mikäli ruho on punnittu.

Sitten kun teuraseläimen kauppa on päätetty ja korvamerkki sen korvaan kiinnitetty, on kirjoitettava ostokuitti. *Ostokuitti kirjoitetaan kosmoskynällä.* Saman ostokuitin eri lehtisten vä-

lissä on käytettävä hiilipaperia. Hiilipaperin tulee olla niin hyvää, että se selvästi kopioi merkinnät allaoleviin lehtisiin (B, C, D ja E). A kappaleeseen tehdään heti kaikki ne merkinnät, jotka siihen suinkin tällöin jo voidaan tehdä. Sama kirjoitus kopioituu kaikkiin ostokuitin alla oleviin kappaleisiin. *Ostokuittin B, C ja D kappaleiden tulee ehdottomasti olla yhdellä kertaa kirjoitettuja ja merkinnöiltään aivan samanlaisia.* A kappaleesta vain puuttuu eräitä merkintöjä, jotka on tehty muihin kappaleisiin vasta sen jälkeen kun A kappale jo on luovutettu karjanomistajalle. Ostokuittiin ei saa tehdä mitään merkintöjä musteella. Tehtyjä merkintöjä ei saa myöskään jälkeinpäin hangata pois eikä muuttaa, jos ostokuittia kirjoitettaessa on tullut virhe, on ostokuittiin tehtävä merkintä »Mitätön». Tämän sanan tulee näkyä kaikissa ostokuitin kappaleissa. Mitättömäksi merkityn ostokuitin tilalle on kirjoitettava uusi ostokuitti.

Merkinnät ostokuittiin on tehtävä selvällä käsialalla ja huolellisesti. Myyjän sukunimi yksin ei ole riittävä. Etunimi on myös kirjoitettava. Myyjän nimen jälkeen sanan (osoite) yläpuolelle on aina merkittävä *myyjän kunta* sekä kylän ja talon nimi. Myyjän postiosoite ei ostokuitissa ole tarpeellinen. Koska kaikissa tapauksissa ei saatane ostokuittiin myyjän omaa allekirjoitusta, on myyjän nimen ja osoitteen kirjoittaminen toimitettava sitä huolellisemmin. Hankintaliikettä ja ostoasiamiestä koskevat merkinnät, ostoasiamiehen allekirjoitus sekä paikkakunta ja päiväys on myös kirjoitettava selvästi ja huolellisesti.

Ostokuitin toiseen sarakkeeseen, johon on kirjoitettu »Eläviä teuraseläimiä. Merkki N:o » on k. o. eläimen korvamerkin numero ehdottomasti merkittävä, tapahtukoon kauppa jälkitiliin, kilohintaan tai summassa.

Ostokuitin tarkoituksena on osoittaa sitä kaupan vaihetta, jolloin karjanomistaja (alkutuottaja) myy teuraseläimen tai lihan ostoasiamiehelle tai hankintaliikkeelle.

Ostokuittiin on sanan »Kauppa» allaolevasta kolmesta sarakkeesta kussakin tapauksessa yhteen tehtävä selvä merkintä

kirjoittamalla siihen numero (1) osoitukseksi siitä, monenko eläimen ostamisesta jälkitili-, kilohinta- tai summakauppaan on kulloinkin sovittu. Muihin sarakkeisiin voi selvyyden vuoksi merkitä poikkiviivan.

Koska summassa ostetuissa eläimistä kirjoitetut ostokuitit ovat puutteellisimmat, lienee syytä ensin selostaa ostokuitin täyttäminen tässä tapauksessa.

Summakauppa käsittää tavallisimmin elävän teuraseläimen. Summakaupassa maksettuun hintaan sisältyy paisti korvaus lihasta, korvaus elimistä ja vuodasta. Jos karjanomistajalta summakaupalla ostettaisiin vain teurastetun eläimen ruho, ilman etteivät elimet ja vuota seuraisi kauppaa, jollainen kauppa tosin on hyvin harvinainen, on tässä tapauksessa ostokuittiin tehtävä merkintä, ettei elimet ja vuota seuraa kauppaa tai siasta: päineen sorkkineen tai ilman päätä ja sorkkia.

Summakaupassa on heti kaupantekotilaisuudessa hintasarakkeeseen ostokuitin kaikkiin kappaleisiin *ehdottomasti merkitävä summakauppahinta*. A kappaleeseen sekä samalla kaikkiin muihin ostokuitin kappaleisiin on kaupan tultua päätetyksi tehtävä kaikki muut merkinnät paitsi ei painoa eikä laatuluokkaa koskevia. Sitten kun eläin on teurastettu, on ostokuitin B, C ja D kappaleisiin merkittävä hiilipaperia käyttäen lihan todellinen *punnitsemalla todettu paino* sekä, jos liha on luokiteltu, laatuluokkaa osoittava merkintä. Yksikkö- eli à -hintaa ei tässä tapauksessa tule merkittäväksi, vaan kirjoitetaan sitä osoittavaan sarakkeeseen selvyyden vuoksi poikkiviiva. Samoin merkitään poikkiviiva »Elimet» sanan kohdalle.

Laatuluokkaa osoittavan sarakkeen alle ei kirjoiteta muuta kuin laatuluokkaa osoittava latinalainen kirjain, esimerkiksi B. Ryhmää osoittavan arabialaisen numeron kirjoittaminen tähän sarakkeeseen on tarpeeton.

Useissa tapauksissa ostoasiamiehet eivät ole summakaupan tapahtuessa lihan painoksi kirjoittaneet todellista painoa, vaan likimääräisen, tasaisiin kymmeniin tai viisiin kiloihin päättyvän

painon. Tämä on väärin, sillä karjanomistaja on velvollinen jättämään ostokuitin B kappaleen kansanhuoltolautakunnalle ja ostokuitissa oleva paino merkitään hänen luovutusvelvollisuutensa täyttämiseksi. Siitä syystä summakaupankin tapahtuessa *lihan painoa osoittavaan sarakkeeseen on merkittävä todellinen ruhon paino*. Jos ostoasiamies summakaupalla ostaessaan merkitsee painon ostokuittiin todellista pienemmäksi näyttääkseen karjanomistajan teuraseläimestään muka saaneen hyvän hinnan, niin hän lisää karjanomistajan luovutusvelvollisuutta. Jos ostoasiamies merkitsee painon ostokuittiin epärehellisesti ja tietten todellista pienemmäksi, niin että lihan painoa ja summakaupan hintaa keskenään vertailtaessa huomataan karjanomistajalle lihasta maksetun yli vahvistetun tukkumyyntihinnan, on tämä määräysten vastaista, koska kansanhuoltoministeriön taholta nimenomaan on kielletty summakaupassakaan tietten maksamasta karjanomistajalle sellaista hintaa, joka ylittäisi vahvistetun tukkumyyntihinnan. Useimmiten summakaupassa korkean hinnan maksaminen on osoitus siitä, että osa näin hankitusta lihasta on myyty salakaupassa. Milloin kansanhuoltoviranomaiset huomaavat, että ostoasiamies on summakaupalla ostaessaan maksanut sellaisen hinnan, että se huomattavasti ylittää vahvistetun tukkumyyntihinnan, sekä jos on todennäköistä, että kaupanteossa on menetelty epärehellisesti, voidaan ostoasiamieheltä peruuttaa ostokuittien käyttö-oikeus.

Pikkuvasikoita myydään joskus n. s. pistovasikkoina, jolloin ne vastaanotetaan nylkemättöminä. Pistovasikan paino voidaan merkitä ostokuitin A kappaleeseen käyttämättä hiilipaperia. Kaikkiin muihin ostokuitin kappaleisiin on kuitenkin ehdottomasti merkittävä lihan todellinen paino, koska pikkuvasikan lihakin otetaan huomioon karjanomistajan luovutusvelvollisuutta täytettäessä.

Jos karjanomistaja samalla kertaa myy esimerkiksi kaksi tai kolme lehmää, on niistä ostokuittiin tehtävä merkintä eläviä

teuraseläimiä osoittavaan sarekkeeseen päällekkäin merkitsemällä samalla kunkin eläimen korvamerkki. Ostokuitista pitää siis selvästi käydä ilmi jokaisen myydyn eläimen painosta, laatuluokasta, hinnasta j. n. e. tehdyt merkinnät erikseen tai jos osto käsittää useita samaan laatuluokkaan kuuluvia eläimiä, merkinnät niiden yhteispainosta ja yhteishinnasta. Jos ostoasiamies on samalla kertaa ostanut summassa useampia eri ryhmiin kuuluvia eläimiä yhtäikaa, on hän todellisuudessa arvioinut erikseen kuhunkin ryhmään kuuluvien eläinten hinnan. Ostokuitista tulee tässäkin tapauksessa käydä selville kunkin ryhmän arviohintaa erikseen, niin kuin ostoasiamies on arvioinut. Yhteishinnan esillepanoa tässä tapauksessa ei ole katsottava riittäväksi.

Kilohintaan tehtävällä kaupalla tarkoitetaan sellaista kauppaa, jossa ostoasiamies teuraseläimen ostaessaan sopii karjanomistajan kanssa lihasta kiloa kohden maksettavasta yksikköhinnasta. Tässä tapauksessa on jo ostotilaisuudessa ehdottomasti merkittävä yksikkö — eli à -hintaa ostokuitin kaikkiin kappaleisiin ja siis myös A kappaleeseen. Ostotilaisuudessa tällöin myös voidaan sopia elimistä maksettavasta hinnasta. Ellei tästä erikseen sovittaisi, on kuitenkin A ja E kappaletta lukuunottamatta muihin ostokuitin kappaleisiin tehtävä merkintä elimistä maksetusta hinnasta, milloin elimet seuraavat kauppaa tai ellei niistä suoriteta hintaa, on hinta sarekkeeseen elimien kohdalle merkittävä poikkiviiva. A ja E kappaletta lukuunottamatta merkitään ostokuittiin teuraseläimestä, sittenkun se on teuras-tettu, lihan todellinen paino ja jos liha on luokiteltu, laatuluokka sekä yhteishinta. Jos vuota on seurannut kauppaa, voidaan ostokuittiin merkitä myös vuodasta maksettu hinta.

Koska sika voidaan myydä joko päineen sorkkineen tai ilman päätä ja sorkkia, on sian osalta kilohintaan ostettaessa tästä ostokuittiin aina tehtävä merkintä.

Jälkitilillä tarkoitetaan sopimusta, jonka perusteella karjanomistaja luottamuksellisesti jättää teuraseläimen tai lihan han-

kintaliikkeelle, sopimatta mitään sen hinnasta. Tavara voidaan tällaisessa tapauksessa jättää esimerkiksi hankintaliikkeen ostoasiamiehelle. Ostoasiamies ei saa pidättää itselleen mitään kustannuksiensa peittämiseksi. Ostoasiamies on tässä tapauksessa hankintaliikkeen vakinaisesti palkkaama henkilö. Karjanomistajan tulee saada tilitys ostoasiamieheltä sellaisena kuin hankintaaliike sen on suorittanut ja johon tilitykseen jo sisältyvät vähennykset liikkeen kustannuksista. Paitsi kaikkiin ostokuitteihin tehtäviä tavallisia merkintöjä A kappaleeseen tulee tässä tehtäväksi merkintä vain sarekkeeseen »Jälkitiliin». Eläimen teurastaneessa *hankintaliikkeessä* vasta tehdään ostokuitin B, C ja D kappaleisiin merkinnät lihan todellisesta painosta, laatuluokasta (tai jos liha ei luokitella, merkitään laatuluokkaa osoittavaan sarekkeeseen poikkiviiva), kilohinnasta ja yhteishinnasta. Elimistä on merkittävä niistä maksettu hinta, jos elimet ovat seuranneet kauppaa. Jos vuota on seurannut kauppaa, voidaan ostokuittiin merkitä lisäksi vuodasta maksettu hinta. Yhteishintasarekkeessa päällekkäin olevat luvut lasketaan yhteen, niin että ostokuitin alaosassa nähdään teuraseläimestä tai -eläimistä maksettu kokonaishinta.

Esimerkki:

Jos ostoasiamies Kalle Kuusela on ostanut maanviljelijä Jalmari Laaksoelta ison sonnin summakaupalla, kaksi lehmää jälkitiliin ja sian kilohintaan, tehdään ostokuitin A kappaleeseen, josta ne hiilipaperin avulla samalla kopioituvat kaikkiin muihinkin saman ostokuitin kappaleisiin, merkinnät seuraavalla tavalla:

Myyjä: *Jalmari Laaksonen, Huittinen, Lauttakylä, Seppä.*
(nimi) (osoite)

Keskusliike: Osuustukkukauppa r. l.

Hankintaliike: Osuusliike Elanto r. l., Helsinki.

Ostoasiamies: Kalle Kuusela, Keikyä, Aetsä.
(nimi) (osoite)

	Eläviä teuras- eläimiä	K a u p p a			L i h a a				
		Merkki N:o	Täлки- tiliin	Kilo- hintaan	Sum- massa	Paino kg	Laatu- luokka	Luokitt. suori- tettu	Yht. mk p
Iso sonni	257	—	—	1				—	4,500
Lehmä . .	258	2	—	—	—				
Sika . . .	259								
	260	—	1	—				22 '50	

Lauttakylässä 15. 12. 1941.

Jalmari Laaksonen.
(myyjän allekirjoitus)

Kalle Kuusela.
(ostajan allekirjoitus)

Kun ostokuitti on edellä osoitetulla tavalla täytetty, merkitään sen alle paikka ja aika sekä varustetaan myyjän ja ostajan allekirjoituksin.

Ostokuitin yläkulmaan, numeron alle, merkityn ohjeen mukaisesti annetaan ostokuitin A-kappale heti eläimen tai lihan myyjälle, B, C ja D-kappale esimerkiksi lähetetään kirjekuorossa karjantuojaan mukana tai rahtikirjaan liitettynä hankintaliikkeelle. Mahdollisten tarkastusten ja sekaannusten vuoksi on välttämätöntä, että kutakin lähetystä seuraa asianomaiset ostokuitit. Muussa tapauksessa voivat viranomaiset ilman ostokuitia kuljetetun teuraseläimen tai lihan takavarikoida, mistä aiheutuu viivytystä tavarantoimittajalle.

Sitten kun eläimet on teurastettu ja liha tarkastettu, sekä ruhot punnittu ja luokiteltu, tehdään ostokuitteihin puuttuvat merkinnät ja B kappale palautetaan karjanomistajalle.

Ostokuitteja ei ostoasiamies saa luovuttaa toiselle henkilölle. Toinen henkilö ei ostoasiamiehen nimessä eikä puolesta saa esiintyä teuraseläimien eikä lihan ostelijana siitäkään huolimatta, vaikka osto tapahtuisi kansanhuoltoministeriölle ostoasiamieheksi ilmoitetun henkilön vastuulla ja tämän allekirjoituksin varustettavaa tai varustettua ostokuittia käyttäen. Ainoastaan hankintaliikkeen konttorissa tai siihen verrattavassa paikassa saa muu henkilö kuin ostoasiamieheksi ilmoitettu antaa ostoasiamiehen allekirjoituksella varustetun ostokuitin teuraseläimien tai lihan luovuttajalle. Ellei kaikesta huolimatta tätä noudatettaisi, vaan todettaisiin väärinkäytöksiä tapahtuneen, menettää ostoasiamies ostokuittien käyttöoikeuden.

Ostoasiamies ei saa olla muuta kuin yhden hankintaliikkeen ostoasiamiehenä. Siirtyminen toisen hankintaliikkeen ostoasiamieheksi saa tapahtua vain kansanhuoltoministeriön nimenomaisella suostumuksella.

Helsingissä 22 päivänä tammikuuta 1942.

Kansanhuoltoministeriön puolesta:

Osastopäällikkö *Jouko Juuramo.*

Toimistopäällikkö *Einari Karvetti.*